

Utbildningsinspektion i Liljansskolan och Lumshedens skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Lumshedensskolan och Liljanssskolan

Skolverket sände den 18 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Liljanssskolan och Lumshedensskola har bestått av undervisningsråden Tommy Bucht och Susanna Åhgren. Besök i Liljanssskolan och Lumshedens skola inleddes den 26 april 2005 och avslutades den 28 april 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Lumshedensskolan och Liljanssskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I skolorna genomfördes formella intervjuer med rektor, lärare, elever och föräldrar. Lektioner i samtliga årskurser samt förskoleklass besöktes. Under besöket fördes också samtal med skolornas elevråd samt ett antal informella samtal med skolornas elever.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Lumshedensskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	1
Grundskola	14

Liljanssskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	23
Grundskola	71

Liljanssskolan och Lumshedens skola bildar ett gemensamt rektorsområde benämnt Boda-Lumshedens rektorsområde. Skolorna leds av en rektor som har sitt säte på Liljanssskolan.

Liljanssskolan ligger i Boda några kilometer söder om Svärdsjö och Lumshedens skola ligger i byn Lumsheden ca 25 kilometer öster om Svärdsjö. Lumsheden har cirka 200 invånare.

Utbildningen vid Liljansskolan skolan omfattar förskoleklass och årskurs 1–6. Skolan har ett fritidshem som kallas Liljan och en förskola. Fritidshemmet och förskolan omfattas dock inte av inspektionen. På Liljansskolan arbetar årskurs 1, 4, 5 och 6 åldershomogent. Årskurs 2-3 arbetar åldersblandat. Personalen på Liljansskolan arbetar i två arbetslag; förskoleklass–årskurs 3 och årskurs 4–6. Skolans huvudbyggnad är från 1953. Antalet årsarbetare i grundskolan är 6,02 och i förskoleklassen finns en heltidstjänst på två grupper.

Utbildningen vid Lumshedens skola omfattar förskoleklass och årskurserna 1–6. Skolan har också en kombinerad förskola kombinerat med ett fritidshem i samma byggnad. Dessa omfattas inte av inspektionen. Lumshedens skola arbetar åldersblandat i årskurserna 1–3 och 4–6. Personalen på Lumshedens skola arbetar på grund av skolans storlek endast i ett arbetslag. Skolans huvudbyggnad är från 1897. På grundskolan finns två heltidstjänster som lärare och en elevassistent. Förskoleklassen samarbetar med förskolan och fritidshemmet.

Många av eleverna på de båda skolorna har lång skolväg och åker därmed skolskjuts som bekostas av kommunen.

Flertalet av skolornas elever fortsätter sin utbildning på Svärdsjöskolan i årskurs 7–9.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Kunskaper relaterade till kursplanernas mål

I Lumshedens skola har samtliga elever uppnått målen på de nationella proven våren 2004 för årskurs 5 i ämnena svenska, engelska och matematik. På Liljansskolan har ett fåtal elever inte uppnått målen i de tre ämnena. För dessa elever har Liljansskolan utformat åtgärdsprogram med särskilda stödinsatser. Dessa stödinsatser har sedermera resulterat i en högre grad av måluppfyllelse för dessa elever.

Inspektörerna bedömer att eleverna i samtliga årskurser på skolorna presterar goda resultat i matematik och svenska. Också i engelska presterar de äldre eleverna ett bra resultat. I övriga ämnen kan Lumshedens skola uppvisa goda resultat. Hur resultaten ser ut i övriga ämnen för Liljansskolan är något oklart eftersom skolan inte har någon organiserad uppföljning av dessa ämnen. Konsekvenserna av detta blir att rektorn inte kan se om elevernas måluppfyllelse i något eller några ämnen är svag, vilket kan medföra att adekvata åtgärder inte sätts in. Liljansskolan bör därför utveckla sina rutiner för att analysera och följa upp elevernas kunskaper i samtliga kursplaneämnen.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring kunskaper

Arbetsformerna på Liljansskolan och Lumshedens skola är omväxlande. Inspektionen visar att lärarna försöker främja elevernas förmåga att ta eget ansvar för utbildningen och att bedöma sitt lärande.

Liljansskolan har en god ambitionsnivå gällande elevers lärande. Lärarna har god kontroll och ger arbetsuppgifter anpassade efter den förmåga eleverna be-

sitter. Detta gäller elever i behov av stöd men också i hög grad elever som behöver arbeta vidare. Liljansskolan har också en organisation där en och samma lärare alltid har förskoleklassen och en och samma lärare alltid undervisar årskurs 1. Skolan anser att de med denna organisation skapar en trygghet gentemot elever och föräldrar redan före skolstarten och att alla elever i årskurs 1 utvecklas på ett tillfredsställande sätt i sin läs- och skrivutveckling. Inspektionen visar att elevernas resultat i årskurs 1 är mycket goda. Liljansskolan har dock brister avseende tydliga mål för undervisningen vilket medför svårigheter för lärare och elever vid utvärderingen av elevernas kunskaper. Intervjuer och samtal med eleverna visar också att elevernas kännedom om skolans kunskapsmål, och djupare förståelse om målens innebörd varierar.

På Lumshedens skola försöker lärarna att locka fram elevernas kunskaper genom att vinnlägga sig att göra undervisningen rolig och positiv för eleverna, berättar föräldrarna vid intervjutillfället. Föräldrarna ser att detta ökar elevernas lust att lära. Eleverna får kännedom om de kunskapskvaliteter som beskrivs i såväl kursplaner som läroplan. Med kunskaper som tillit till sin egen förmåga samt kunnande att formulera och pröva antaganden och lösa problem, kan sedan elever och lärare utveckla olika strategier och kunskap om elevernas lärande. Elevernas mognad och förkunskap bestämmer ofta hur eleven, och i vilket sammanhang eleven ska ta sig an uppgiften. Skolans tydliga mål för utbildningen ger eleverna och lärarna en bra grund för att genomföra utvärdering av elevernas kunskaper. Skolans utvärdering inbegriper också läroplanens mål att sträva mot.

Inspektörerna bedömer att arbetet i Liljansskolans och Lumshedens skola står i överensstämmelse med läroplanens intentioner och mål. Liljansskolan bör dock diskutera hur skolan skall öka elevernas kännedom om skolans kunskapsmål

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring normer och värden

I de båda skolornas elevgrupper diskuteras konfliktlösning, kamratskap och etiska förhållningssätt, i syfte att belysa normer och värden. Eleverna på skolorna anser att de får redskap för att kunna utvecklas till toleranta och ansvarstagande samhällsmedborgare. Genom enkäter på Liljansskolan och samtal med eleverna på båda skolorna uttrycker eleverna att de känner sig trygga på sina respektive skolor. All personal har genomgått en utbildning arrangerad av antimobbningsgruppen samt en dramapedagog. Skolorna har också haft en "Antimobbningsvecka" med alla eleverna. Vid behov kan personalen få handledning av skolpsykologen.

Eleverna på skolorna får ibland vara med och påverka valet av arbetssätt och innehåll, dock i något blygsammare skala på Liljansskolan. Här måste dock förskoleklassens arbete framhållas. Eleverna har här stora möjligheter att påverka arbete och innehåll. På Lumshedens skola anser såväl elever, deras föräldrar och lärarna att eleverna är med och påverkar undervisningens arbetssätt och innehåll. Lärarna låter eleverna ofta komma till tals och eleverna framför sina egna och respekterar andras åsikter. För att stödja blyga elever och träna dem i att tala och framföra sina ståndpunkter är skolan flexibel vid gruppindelningar.

Enligt författningarna skall skolan organisera sin undervisning med utgångspunkt från såväl läroplanens mål som de enskilda elevernas förutsättningar och

behov. I författningarna anges även att skolan skall främja elevernas lust att lära och att eleverna, med hänsyn tagen till ålder och mognad, skall ha inflytande på bland annat arbetsformer. Vidare skall eleverna ges möjlighet att stegvis ta ett allt större ansvar för sin utbildning.

Inspektörerna bedömer att elevernas påverkan över lärandet är god på Lumshedens skola. Liljansskolans bör utveckla och förbättra detta inflytande.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet av arbetet med kunskaper, utveckling och lärande huvudsakligen är av god kvalitet men att det också finns områden som behöver förbättras. Elevernas inflytande på den egna undervisningen bör utvecklas och förbättras på Liljansskolan. Resultaten i övriga ämnen för Liljansskolan är något oklart eftersom skolan inte har någon systematisk uppföljning av dessa ämnen. Konsekvenserna av detta blir att rektorn inte kan se om elevernas måluppfyllelse i något eller några ämnen är svag, vilket kan medföra att adekvata åtgärder inte sätts in. Liljansskolan bör därför utveckla sina rutiner för att analysera och följa upp elevernas kunskaper i samtliga kursplaneämnen. Skolan bör också öka elevernas kännedom om skolans kunskapsmål.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Samverkan och delaktighet

Liljansskolans elevers nyfikenhet och lust att lära kan avläsas i det dagliga arbetet. Eleverna arbetade under inspektionen tämligen traditionellt med tydlig lärarstyrning men arbetssätten kan enligt lärare och elever variera.

På Lumshedens skola, oavsett elevgrupp, är arbetssätten omväxlande och flexibla. Eleverna arbetar i olika konstellationer beroende på uppgift och svårighet och de har flera rum att disponera och placerar sig gärna så att de kan samarbeta. Eleverna ges möjlighet att påverka sin egen undervisning.

På både Liljansskolan och Lumshedens skola finns elevskyddsombud. Dessa arbetar främst med skolans fysiska inom- och utomhusmiljö men även med normer och värden. På Liljansskolan har alla grupper klassråd, dessutom finns ett kombinerat elev- och miljöråd. Detta råd har representanter från alla årskurserna på skolan. Rektorn är med som vuxenstöd på elevrådets möten. Resultat av elevrådets arbete är ”barnens matvecka”, inköp av utomhusleksaker och miljöveckor. Från och med årskurs 4 får eleverna också delta med representanter i skolans matråd. Lumshedens skola har på grund av skolans storlek ett gemensamt klass- och elevråd. Här lottas posten som ordförande och sekreterare ut bland eleverna från årskurs 3–6. Resultat av klass/elevrådet är att de lyckats få ett bollplank och en ”voltstång” till sin skolgård. Klass/elevrådet organiserar också blomodling med tillhörande blomförsäljning. Eleverna på båda skolorna uppgger att de tycker att elevrådets arbete är viktigt.

Skolorna är alltid öppna för de föräldrar som vill komma på besök. Skolorna inbjuder till föräldramöten och utvecklingssamtal minst en gång per termin. I Bodas rektorsområdes samrådsgrupper som träffas fem gånger per läsår, ingår personal och föräldrarepresentanter. Exempel på samrådspunkter är skolskjutsar, föreläsare till skolan, information från personalen och från skolans kon-

taktpolitiker med mera. Fadderpolitikerna från skolnämnden har en stående inbjudan till dessa möten.

Läroplanen slår fast att skolverksamheten skall utvecklas i samverkan med elevernas vårdnadshavare. Eleverna skall såsom beskrivs i kapitel 1 stegvis ges ökat inflytande och ansvar över utbildning och arbetsmiljö. Skolans uppdrag är att tillsammans med elevernas vårdnadshavare, säkerställa att eleverna får goda förutsättningar för utveckling och lärande. Inspektionen visar att klassråden generellt fungerar bra och att elevrådets arbete är prioriterat av elever, lärare och skolledning. Inspektörerna bedömer att skolornas arbete avseende samverkan med elever och föräldrar är av god kvalitet.

Värdegrundsarbetet

Under rubriken normer och värden i skolornas kvalitetsredovisning, framhålls att ”skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling”. Skolorna hänvisar sedan till skrivningar i den lokala arbetsplanen där det beskrivs hur personalen skall arbeta för att motverka mobbning. Det står också att all personal aktivt skall motverka tendenser till mobbning och trakasserier. Arbetslagen skall lägga stor vikt vid konflikthantering och det förebyggande arbetet med övningar som stärker trygghet och väkänsla. Skolornas storlek och samarbetet med hemmen ger stora fördelar. Skolorna har aktiva antimobbningssgrupper som sammanträder regelbundet.

Liljansskolan har en ”hemlig låda” i biblioteket. I denna låda kan man lägga ett meddelande till rektorn och personalen. Lådan fungerar dels som en informationskanal angående kränkande behandling på skolan dels som en idélåda. Dessa meddelanden tas sedan upp med antimobbningsteamet och/eller på personalkonferenser beroende på ärendets art.

De yngre eleverna träffar de äldre eleverna bland annat i en fadderverksamhet. Eleverna deltar i olika aktiviteter i blandade åldersgrupper. Aktiviteterna kan vara slöjd, idrott och temadagar etc. På Lumshedens skola har eleverna alltid en möjlighet att arbeta åldersblandat. Skolan tar tillvara de möjligheter som ges för att diskutera värdegrundsfrågor. Skolorna har en handlingsplan mot kränkande behandling som grundar sig på distriktets handlingsplan. Planen beskriver de rutiner skolorna har för att hantera mobbningsärenden. Planen är dock endast inriktad på mobbning och inte på det vidare begreppet kränkande behandling. Planen innehåller inte heller vuxen-elev perspektivet. Boda-rektorsområde har också ett arbete kring normer och värden benämnt ”En riktig vän” tillsammans med Svärdsjö församling. Svärdsjö församlingspedagog kommer till skolan och träffar eleverna och diskuterar, sjunger och leker kring aktuella etiska dilemman.

Författningarna slår fast att skolan aktivt skall förebygga och motverka alla former av kränkande behandling. Vidare anges att skolan skall utforma ett handlingsprogram mot kränkande behandling samt kontinuerligt följa upp och utvärdera detta.

Inspektörerna bedömer att Boda-rektorsområde handlingsplan är bristfällig då den endast fokuserar på mobbing och inte alla former av kränkningar. Den saknar även ett vuxen-elev perspektiv.

Skolhälsovård

Skolorna bedriver ett aktivt hälsofrämjande arbete. Som exempel tar Liljansskolans elever i trettio minuter varje dag, oavsett väder, vara på chansen att få röra sig. Detta görs genom promenader, bollspel eller något annat eleverna uppskattar. Skolans föräldrar har byggt en ”inte nudda marken bana” för de yngsta eleverna.

Bägge skolorna har tillgång till en skolsköterska och skolhälsovården ges enligt författningarna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet av arbetet med arbetsmiljö och delaktighet innehåller områden av god kvalitet. Skolorna har ett gott värdegrundsarbete förankrat i verksamheten. Skolorna har också en förmåga att ta tillvara elevernas vilja att vara med att påverka verksamheten. Skolorna bör dock revidera handlingsprogrammet mot kränkande behandling så att det förutom mobbning omfattar alla former av kränkningar samt situationen då vuxen kränker elever.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning**Lokala mål och innehåll**

I skolornas arbetslag planeras, genomförs och utvärderas den dagliga verksamheten. Lärare och rektorn är tydliga med att man arbetar efter de nationella styrdokumenterna och diskuterar hur målen ska uppnås. Skolorna presenterar målen för föräldrarna ibland på föräldramöten och alltid i samband med utvecklingssamtalen. Skolorna har en arbetsplan utarbetad av rektorn i samråd med personalen. Planen beskriver skolornas organisation, samarbete, elevinflytande, arbetssätt, internationalisering, elevvård, mobbning, samverkan, kompetensutveckling m.m. Skolorna har lokala konkretiseringar i svenska och engelska. Det finns också ett pågående arbete i matematik, dock inte i de övriga ämnena. Arbetet med lokala konkretiseringar i övriga ämnen har diskuterats men ännu inte fått sin utformning.

Enligt författningarna skall skolan organisera undervisningen med utgångspunkt i såväl läroplanens mål som de enskilda elevernas förutsättningar och behov. I författningarna anges även att skolan skall främja elevernas lust att lära och att eleverna, med hänsyn tagen till ålder och mognad, skall ha inflytande på bland annat arbetsformer. Inspektörerna vill som nämndes i kapitel 1 ovan, betona att skolan bör finna former för att möjliggöra måluppfyllelsen i samtliga ämnen.

Organisering av undervisningen och tidsanvändningen

Inspektörerna finner att organiseringen av undervisningen genomgående är flexibel på skolorna. På Liljansskolan finns åldershomogena klasser i förskoleklassen och årskurs 1, 4, 5 och 6. Skolan har också en åldersblandad årskurs 2–3. Skolan arbetar i två arbetslag uppdelade i förskoleklassen och årskurs 1–3, och årskurs 4–6. På Lumshedens skola är alla ett arbetslag men eleverna arbetar oftast i årskurs 1–3 och årskurs 4–6. De båda skolornas elever fortsätter efter årskurs 6 sin utbildning på Svärdsjöskolan. Bägge skolorna har kontroll över att eleverna får den undervisningstid de har rätt till. Organisationen utvärderas fortlöpande för att förbättra verksamheten.

Arbetssätten

På Liljansskolan och Lumshedens skola har eleverna möjlighet att välja arbetsformer och arbetssätt. Vanligt är att lärarna presenterar aktuellt arbetsområde och anger vissa ramar för arbetet, och att eleverna sedan har möjlighet att själva välja arbetssätt. Skolorna har tematiska arbeten som kan innefatta olika ämnesområden, t.ex. samhällsorienterande ämnen och bild alternativt praktiskt estetiska ämnen. I dessa tematiska studier har eleverna möjlighet att fördjupa och bredda sina kunskaper. Som tidigare nämnts i kapitel 1 ovan har Liljansskolan en organisation där en och samma lärare alltid har förskoleklassen och en och samma lärare alltid har årskurs 1. Skolan anser att de med denna organisation skapar en trygghet gentemot elever och föräldrar redan före skolstarten och att alla elever i årskurs 1 utvecklas på ett tillfredsställande sätt i sin läs- och skrivutveckling.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Varje år görs en screening för att upptäcka läs- och skrivsvårigheter bland eleverna i årskurs 1, 4, och 7 i Svärdsjö skoldistrikt. Detta görs av en specialpedagog. På Liljansskolan och Lumshedens skola observerar specialpedagogen barnen i förskolan (1-5 år) och i förskoleklassen. Specialpedagogen kartlägger senare med hjälp av klasslärare, talpedagog, skolsköterska och rektorn klasser och elevers enskilda behov. På arbetsplatsträffar är elevvård en stående punkt. Specialpedagogen handleder personalen, gör observationer, testar, men har också specialundervisning i små grupper.

Organisationen är flexibel i verksamheten för att tillgodose elevernas stödbehov på de båda skolorna. Lumshedens skola har ett önskemål om att i en ännu större utsträckning få del av Liljansskolans specialpedagogs kunskaper för sina elever.

Skolorna arbetar efter den plan för elevstöd som är framtagen på distriktsnivå.

Elevvårdsgruppen träffas varannan månad. Gruppen består av personalen i respektive arbetslag som under rektorns ledning gör en översyn av alla skolans elever. Om behov finns följs eleverna upp i en elevvårdskonferens och åtgärdsprogram elever upprättas.

Skolorna försöker medvetet att ha små grupper i de lägre åldrarna för att lättare se och kunna sätta in adekvata åtgärder.

Inspektörerna bedömer att individanpassning och stöd är av god kvalitet på de bägge skolorna

Utvärdering av lärandet och bedömning

Enligt författningarna skall skolan ge eleverna förutsättningar att nå de uppställda målen för grundskolan. Skolan skall även följa upp elevernas kunskapsutveckling och utvärdera resultaten i relation till de nationella målen samt övriga måldokument. Liljansskolan och Lumshedens skola följer upp elevernas kunskapsutveckling på lite olika sätt.

På Liljansskolan sker detta arbete i samverkan med skolans specialpedagog och lärarna i respektive arbetslag. Skolan använder sig av elevloggböcker där lärare och elever planerar och utvärderar arbetet. Eleverna gör också de nationella

proven och använder sig också av ett diagnosmaterial i matematik för årskurs 2. Andra egna prov utförs och lärare och elever direktutvärderar också ofta i samband med lektionerna. Lärarna på Liljansskolan har påbörjat ett arbete med att systematiskt förankra och konkretisera kursmålen i de olika ämnena för skolans elever och deras föräldrar. Detta arbete är ännu i sin linda men kommer enligt rektorn att ges en hög prioritet. Eleverna och föräldrarna får kännedom om målen i samband med utvecklingssamtalen.

Lumshedens skola har tydliga mål i samtliga ämnen för sin undervisning och kan därför på ett för eleverna påtagligt sätt utvärdera undervisningen. Elevernas kunskapsutveckling bokförs genom dagliga anteckningar av lärarna. Skolan använder LUS (ett kvalitativt bedömningsinstrument där individens läsförmåga relateras till en utvecklingspsykologisk beskrivning av läsutvecklingen och används från förskoleklassen upp till årskurs 9), de nationella proven och andra typer av prov. Även här delges föräldrarna målen i samband med utvecklingssamtalen. Eleverna uppger vid intervjuer att skolan är mycket tydlig med att delge och konkretisera utbildningsmålen för eleverna. Eleverna berättar att de ofta utvärderar skolarbetet med sina lärare. Att de lär sig lyssna, diskutera och argumentera för att tillämpa sin kunskap gör att inspektörerna kan se att skolan arbetar med läroplanens mål att sträva mot.

Vägledning och utvecklingssamtal

Skolorna har ett utvecklingssamtal med föräldrar och elev varje termin. Här utvärderas elevens studieresultat och elevens sociala framsteg. Utvecklingssamtalen förbereds på olika sätt i de olika årskurserna.

Samverkan och öppenhet

Skolorna har genomfört studiebesök på Falu museum och i samband med miljöcertifikatet "Grön Flagg" besöktes soptippen. I övrigt besöker eleverna sina föräldrars arbetsplatser. En klass per år gör också en klassresa till Stockholm. Genom rektorns försorg utnyttjar skolorna Falu kommuns "kulturbuss". "Kulturbussen" är en möjlighet Falu kommun ger de skolor som geografiskt har svårt att nå kulturella begivenheter.

I författningarna står angivet att skolan skall verka för att eleverna får en inblick i arbetsliv, förenings- och kulturliv samt i olika myndigheters arbete i närsamhället. Inspektörerna bedömer att skolorna trots geografiska svårigheter når ett gott resultat gällande samverkan och öppenhet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolornas pedagogiska verksamhet och undervisning är av god kvalitet. Speciellt bör resultatet för årskurs 1 på Liljansskolan framhållas. Skolorna har också en flexibilitet i undervisningen för de elever som är i behov av stöd. Positivt är skolornas påbörjade diskussioner kring målarbetet i svenska, engelska och ambitionen att utöka detta till att omfatta skolans övriga ämnen.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Rektorsfunktionen, ansvarsfördelning, beslutsordning och kommunikation

Liljansskolan och Lumshedens skola bildar ett gemensamt rektorsområde benämnt Boda-Lumshedens rektorsområde. Skolorna leds av en rektor som har sitt säte på Liljansskolan. Rektorn är utbildad lärare och speciallärare och har många års erfarenhet från dels läraryrket och dels att arbeta som rektor. Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektorn har ett visst administrativt stöd ifrån distriktskontoret. Rektorn betraktas av elever, lärare och föräldrar på Liljansskolan som väl förtrogen med skolorna. Rektorn säger sig ofta försöka vara ute i verksamheten för att på detta sätt kunna bilda sig en uppfattning om hur den utvecklas. Den pedagogiska personalen och rektorn anser att de gemensamt står för den pedagogiska ledningen på skolorna.

Rektorn besöker Lumshedens skola en eftermiddag i veckan. Enligt rektorn själv och personalen på skolan finns ett önskemål om att rektorn borde vara i verksamheten oftare. Besöken nu, medför att rektorn oftast endast hinner lyssna på elever, personal och föräldrar för att bilda sig uppfattning om verksamheten. Detta påverkar enligt lärarna och rektorn också den pedagogiska ledningen på skolan.

Personal, föräldrar och elever på skolorna uppger i intervjuer och samtal att ledningsarbetet i skolorna generellt fungerar bra. Rektorn tar snabbt tag i problem om sådana skulle uppstå. Detta överensstämmer också med inspektörernas intryck under skolbesöken.

I kvalitetsredovisningen för 2003/2004 beskrivs i korthet hur skolorna är organiserade. Där finns ett utdrag ur Lpo (Läroplan för det obligatoriska skolväsendet) med strävansmålen för kapitlet Normer och värden. I kvalitetsredovisningen finns också rubrikerna utveckling, lärande och kunskaper, barns och elevers inflytande och ansvar, föräldrainflytande m.m. Ur dessa kan man utläsa skolans ambitioner och en beskrivning av den nuvarande verksamheten. Man kan dock inte utläsa skolans resultat och åtgärder vid bristande måluppfyllelse. Författningarna kräver att skolan årligen upprättar en kvalitetsredovisning. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen är av bristfällig kvalitet. Skolan bör utveckla kvalitetsredovisningen så att skolans resultat tydligare framgår och vilka åtgärder man ämnar vidta för att få en bättre måluppfyllelse.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolornas styrning, ledning och kvalitetsarbete är av god kvalitet. Inspektörerna bedömer dock att skolans kvalitetsredovisning är bristfällig då den inte på ett tydligt sätt beskriver i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och vilka åtgärder som skall vidtas om målen inte har uppnåtts.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Skolornas språkval innebär att eleverna i årskurs 6 får prova på spanska, tyska och franska eller engelska och svenska, för att sedan kunna göra ett aktivt val inför årskurs 7.

Skolorna erbjuder sina elever modersmålsundervisning och har en beredskap för svenska som andra språk.

Lumshedens skola har elevens val 75 minuter varje vecka. Eleverna har då ett val mellan olika ämnen i vilka de kan fördjupa och bredda sina kunskaper. På Liljansskolan finns något som kallas ”annorlunda dagar”. Dessa dagar får eleverna välja arbete eller aktivitet som de kan fördjupa och bredda sina kunskaper i. Eleverna har också ibland ett val att arbeta med teknik, spela fotboll, arbeta med bild och form eller arbeta med datorer.

Inspektörerna konstaterar att syftet med elevens val är att det genom ett allsidigt urval skall ge eleverna möjlighet att fördjupa och bredda sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Intentionerna är att elevernas intressen, initiativ och engagemang på så sätt skall kunna stimuleras genom att speciella intressen tas tillvara. Detta bedöms i sin tur kunna påverka studiemotivationen. Inspektörerna bedömer därför att Liljansskolan behöver se över sin verksamhet för elevens val, förtydliga den samt se till att den lever upp till de krav som författningarna ställer.

Ämnet hem- och konsumentkunskap har enligt rektorn tidigare varit en del av elevens val. Numera finns detta i en mycket blygsam skala på Liljansskolan. Skolan har valt att ge eleverna olika hemuppgifter som de ska lösa tillsammans med sina föräldrar. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör upprätta rutiner i syfte att säkerställa att eleverna erbjuds förutsättningar att nå samtliga mål i hem- och konsumentkunskap och att rutiner bör upprättas för att följa upp elevernas resultat i ämnet.

Lumshedens skola ger sin hem- och konsument kunskapsundervisning i samarbete med skolans fritidshem ”Solbacken”. I undervisningen ingår planering av måltider, inköp, dukning, matlagning samt att äta maten på ett trevligt sätt. I övrigt försöker skolans personal att så ofta det är möjligt införliva hemkunskapen i övriga ämnen.

Inspektörerna bedömer att Liljansskolan saknar en genomtänkt strategi för hur undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap skall organiseras. I författningarna uttrycks att skolan skall bedriva en undervisning i ämnet för att eleven skall kunna uppnå målen i årskurs 5. Hem- och konsumentkunskap kan integreras i andra ämnen. Vidare skall undervisningen ske av lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Dessutom anges i skolförfattningen att undervisningen skall planeras av lärare och elev tillsammans och genomföras under lärares ledning.

Sammanfattningsvis bedömer att Liljansskolan bör se över sin verksamhet inom elevens val, förtydliga den samt se till att den lever upp till de krav som författningarna ställer. Inspektörerna bedömer också att Liljansskolan bör se över sitt arbete i hem- och konsumentkunskap så att eleverna får möjlighet att nå målen i årskurs 5.

6. Resurser

I inspektionen framkommer från såväl elever som föräldrar att de generellt sett är nöjda med skolornas lärare och övrig personal. Närheten till lärarutbildningen vid högskolan i Dalarna gör att skolorna har lätt att få den personal de har behov av och i princip alla undervisade lärare har en utbildning avsedd för det arbete de utför.

Fokus på skolornas kompetensutveckling är inställt på de utvecklingsområden skolorna har bestämt att de ska arbeta med. Skolorna har deltagit i EU-projektet Växtkraft mål 3 där en inventering av kompetensutvecklingsbehovet har gjorts. Under året har personalen deltagit och lyssnat på olika föredrag. Som exempel på detta kan nämnas; att stärka arbetslag, barn och stress, Grön flagg (miljöcertifiering), dyskalkyli etcetera. Tre personer i personalen genomgår också specialpedagogutbildningen.

Skolornas materiel, läromedel, datorer och annan teknisk utrustning är anpassade för en tidsenlig utbildning och fungerar väl. Liljansskolan har ett litet bibliotek och Lumshedens skola har ett bokrum. Skolorna utnyttjar de möjligheter kommunen ger för utlåning av böcker.

Lumshedens skola har musik samt slöjd på Svärdsjösskolan och Liljansskolan har idrott- och hälsa samt slöjd på Sundbornsskolan.

Liljansskolan är från 1953 och Lumshedens skola är från 1897. Bägge skolorna är väl hållna och fria från klotter. Lokalerna är anpassade för elever med fysiska hinder.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolornas personella och materiella resurser är goda.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten övergripande är av god kvalitet och bedrivs i överensstämmelse med författningarnas krav och läroplanens mål. Skolorna har ett gott värdegrundsarbete väl förankrat i verksamheten. Detta arbete förtjänar att framhållas.

Det finns dock behov av insatser inom följande områden.

- Liljansskolan bör utveckla sina rutiner för att kunna analysera och följa upp elevernas kunskaper i samtliga kursplaneämnen samt tillse att skolan har tydliga mål för sin verksamhet.
- Liljansskolan bör öka elevernas kännedom om skolans kunskapsmål.
- Liljansskolan bör utveckla och förbättra elevernas inflytande över den egna undervisningen.
- Skolorna bör revidera handlingsprogrammet mot kränkande behandling så att det förutom mobbning omfattar alla former av kränkningar samt innehåller ett vuxen-elevperspektiv.
- Liljansskolan bör se över sin verksamhet inom elevens val.

- Liljansskolan bör upprätta rutiner i syfte att säkerställa att eleverna erbjuds förutsättningar att nå målen i hem- och konsumentkunskap.
- Skolornas kvalitetsredovisning är bristfällig och bör förbättras.

Datum

Ort

2005-12-16

Stockholm

Tommy Bucht

Susanna Åhgren